

ВІДГУК
офіційного опонента
кандидата філологічних наук, доцента
Поляруш Ніни Степанівни
про дисертацію Бокшань Галини Іванівни
«Неоміфологізм у художній прозі Галини Пагутяк»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук
зі спеціальності 10.01.01 – українська література

У мистецькій практиці письменників кінця XX – початку XXI століть неоміфологізм стає домінуючим, зумовлюючи своєрідність творчого почерку. Таку ознаку художнього мислення можна визначати як міфологізування, органічно пов'язане зі світовідчуттям та творчими інтенціями автора.

Потлумачення явищ словесного мистецтва під кутом зору неоміфологізму, його мистецького феномена є одним із перспективних напрямів розвитку сучасного літературознавства. У цього ряду на чільному місці художня проза Галини Пагутяк, яка ще ранніми книгами («Діти», «Господар») заявила про свою схильність до міфологізування.

Отож, актуальність і новизна поданої до захисту дисертації Г. Бокшань пояснюється необхідністю цілісно й комплексно проаналізувати, систематизувати й узагальнити прикметні риси міфомислення Г. Пагутяк у контексті української та зарубіжної літератури неоміфологічного напрямку XX-XXI століття. Не менш актуальним і новим в опонованій роботі є визначення дисертанткою парадигмальних і оригінальних рис неоміфологізму в доробку письменниці, наявність яких аргументовано результатами порівняльного долідження типологічних аналогій у творах А. Мердок, Дж. Фаулза, Р. Бредбері, Я. Вассермана, Вал. Шевчука, Ю. Винничука, Т. Прохаська, М. Матіос, Г. Вдовиченко, В. Вовк, Е. Андрієвської та ін.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна. У вступі дослідниця сформулювала об'єкт, предмет, мету роботи і відповідно до них поставила конкретні завдання.

Методологічна база дисертації цілком достатня, доцільними є обрані літературознавчі підходи, обґрунтування яких є деталізованим, а також адекватно співвіднесеним з іншими параметрами постановки наукової проблеми.

Подальша архітектоніка дисертації – три розділи, присвячені поступовому розкриттю неоміфологічної парадигми художнього світу Г. Пагутяк, характерних рис поетики та ідіостилю письменниці. Усе це засвідчує велику і ретельну працю, яка передувала написанню основного тексту: адже авторка намагається подати матеріал стереоскопічно, переконливо висвітлювати проблематику під різними кутами зору. Кожен з трьох розділів має продуману внутрішню структуру.

Перший розділ («Неоміфологічна парадигма художнього світу Галини Пагутяк») присвячено аналізу творчості Г. Пагутяк у контексті неоміфологічного напрямку, з'ясуванню жанрово-тематичного діапазону і стильових вимірів художньої прози письменниці. Очевидним тут є ґрунтовне опрацювання наукових студій щодо неоміфологічного напрямку, вдалий вибір теоретичних орієнтирів і контексту дослідження. Вважаємо цілком вдалою спробою намагання дисертантки шляхом порівняльного аналізу з'ясувати типологічні відповідності у творах Г. Пагутяк та інших представників неоміфологічного напрямку: Вал. Шевчука, Г. Вдовиченко, М. Матіос, В. Вовк, Е. Андієвської тощо.

Заслуговує на увагу думка Г. Бокшань про те, що твори Г. Пагутяк не тільки органічно вписуються в контекст неоміфологічного напрямку, але й вражають оригінальністю авторської міфотворчості та художньої інтерпретації традиційної міфології.

У підрозділі 1.2 авторка вдається до генологічної і стильової характеристики творів Г. Пагутяк, поєднуючи цей аналіз із тематологічним і поетикальним.

Цікавим, ґрунтовним, на наш погляд, є другий розділ («Неоміфологізм у малій та середньоформатній прозі Галини Пагутяк»), що цілком виправдано складається з трьох підрозділів. Обраний дисертанткою літературознавчий інструментарій дає їй можливість кваліфіковано здійснювати аналіз художніх творів крізь призму неоміфологізму. Таким чином, ретельно студіюючи тексти, Г. Бокшань відзначає майстерність та оригінальність Г. Пагутяк у використанні міфологічних мотивів, образів, «спрямованих на переосмислення феноменів сьогодення у контексті вічності» (с. 70).

Фаховий аналіз повістей та «маленьких романів» у підрозділі 2.2 дає підстави дисертантці говорити про різноманітність міфологічного мислення Г. Пагутяк, що оприявнюється в ресемантизації біблійних і фольклорно-міфологічних претекстів. Слушною тут є думка про синкретизм авторського міфомислення, ознаки якого «простежуються у моделюванні циклічного часу та артикуляції семантики бінарних опозицій».

У підрозділі 2.3 («Орієнтальний міфосвіт у творах збірки «Мій Близький і Далекий Схід») дисертантка звернула увагу на специфіку неоміфологізму у творах східної тематики, стверджуючи, що осмислення Близького Сходу як «колиски людської цивілізації» може слугувати подоланню суперечностей сучасного життя. Під уважним поглядом дисертантки знаходяться образи та мотиви обраних для аналізу творів, зокрема, мотив каритативної любові, здатної (за М. Бердяєвим) реалізувати людську сутність і подолати скінченність життя.

До найбільш істотних наукових результатів 2 розділу дисертації варто, отже, віднести спроби Г. Бокшань проаналізувати твори малої та середньоформатної прози Г. Пагутяк у їх зв'язках з міфологічними претекстами, визначити підходи до розкодування семантики міфологем.

З'ясуванню особливостей реактуалізації архепитів, міфологічних мотивів і образів, специфіки авторських намірів присвячено третій розділ – «Міфосвіти романів Галини Пагутяк». У підрозділі 3.1 дисертантка розглянула специфіку утопічних топосів у двох діалогіях, які, на слушну думку дослідниці, позначені виразними ознаками неоміфологізму, крізь призму якого осмислюються проблеми духовної кризи, занепаду культури, екологічні проблеми.

Науково обґрунтованими і цікавими є спостереження дисертантки над принципами побудови неоміфу в романах «Слуга з Добромиля» та «Магнат». Оригінальність перосмислення Г. Пагутяк міфологом першостихій підтверджує детальний аналіз творів «Зачаровані музиканти» та «Сни Юлії і Германа».

Висновки мають чіткий і змістовний характер, що є свідченням фахового опрацювання практично всього художнього прозового доробку Г. Пагутяк. Це дозволяє говорити про цілісну дослідницьку концепцію, яка постає зі сторінок дисертації Г. Бокшань.

Загалом високо оцінюючи подану до захисту дисертацію, самостійність, сміливість та свіжість авторських суджень, висловимо деякі зауваження, побажання та запитання:

1. Бажано було би розширити теоретичну частину I розділу, детальніше розглянувши неоміфологізм як напрям, зокрема новітній етап його розвитку: XX –початок XXI століття.

2. Розглядаючи творчість Г. Пагутяк у літературному контексті неоміфологізму, чи не варто було би залучити до типологічної відповідності В. Даниленка, прозопис якого трактують як синтез історичного, міфологічного, екзистенційного?

3. Серед завдань, необхідних для реалізації поставленої мети, є і такі: визначити особливості міфомислення Г. Пагутяк у контексті неоміфологічного напрямку в українській і зарубіжній літературах. Однак, у загальних висновках не наголошено на значенні творчості Г. Пагутяк –

письменниці з яскраво вираженим неоміфологізмом – поза українським контекстом.

У цілому висловлені зауваження, запитання мають рекомендаційний характер і не применшують ваги та значення роботи, яка цілком відповідає спеціальності 10.01.01 – українська література. У публікаціях (15 основних, 11 додаткових) відбиті основні положення дисертації. Зміст автореферату ідентичний основним положенням роботи, в якій отримано нові науково обгрунтовані результати в галузі літературознавства.

Дисертантка вирішила конкретні наукові завдання, здійснивши цілісну і системну інтерпретацію міфосвіту художньої прози Галини Пагутяк та визначивши характерні риси її ідіостилю. Таким чином, представлена до захисту робота є кваліфікованою філологічною працею, виконаною відповідно до вимог нормативних документів. Безсумнівною є наукова новизна дисертації, її теоретичне та практичне значення.

Отже, дисертація, автореферат і публікації відповідають вимогам п.п. 9, 11-13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року за № 567 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015), а, отже, їх авторка Бокшань Галина Іванівна заслуговує на надання їй наукового ступеня кандидата філологічних наук за фахом 10.01.01 – українська література.

Офіційний опонент:
кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри української літератури
Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

Н. С. Поляруш

Зок підпису

Відчую

Частинка відділу кадрів

05 10

